

IOB Evaluatie Nieuwsbrief

14 02

NCDO ‘nieuwe stijl’ draagt bij aan wereldburgerschap

ap | Evaluatie Nieuwsbrief # 14 02 | NCDO ‘nieuwe stijl’ draagt bij aan wereldburgerschap | Evaluatie Nieuwsbrief # 14 02 | NCDO ‘nieuwe stijl’ draagt bij aan wereldbu

De bevordering van mondiaal burgerschap is een *zaak* van de overheid, maar daarmee nog niet gelijk haar *taak*. Die taak heeft zij in handen gelegd van de Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO). Vanaf 2011 is deze organisatie bezig een kennis- en adviescentrum voor mondiaal burgerschap te worden. De wijze waarop NCDO mondiaal burgerschap helpt vergroten, past in de doelstellingen van de overheid en is redelijk effectief. Met originele benaderingen slaagt NCDO erin diverse doelgroepen, waaronder jongeren, te betrekken. Zowel het op het brede publiek gerichte multimedia platform *OneWorld* als het op het basisonderwijs gerichte *Samsam* blijkt effectief. NCDO is begonnen om eigen inkomsten te creëren.

IOB tekent hierbij aan dat NCDO deels afhankelijk zal blijven van overheidsfinanciering, omdat enkel vraaggericht te werk gaan de taak belemmert om kennis en inzicht bij een zo breed mogelijk publiek te vergroten. Dit komt omdat een groot deel van het beoogde publiek niet primair vraagt om informatie over mondiale aangelegenheden, zodat een gericht aanbod van belang is. Volgens de Inspectie blijft het bereiken van de minder geïnteresseerde burgers een uitdaging, evenals het vinden van het juiste evenwicht tussen aanbod- en vraaggestuurd opereren. Dit concludeert IOB in *Investeren in wereldburgerschap – Evaluatie van de Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO)*.

Achtergrond

In onze samenleving verandert de relatie overheid-burger. Burgers worden mondiger en pakken meer zaken zelf op. De overheid verandert het traditionele 'zorgen voor de burger' steeds meer in een 'zorgen dat' de voorwaarden voor actief burgerschap worden vervuld. Omdat nationaal burgerschap en wereldburgerschap nauw met elkaar zijn verbonden, streeft de overheid naar vergroting van het publiek bewustzijn van armoede en andere mondiale vraagstukken en van het Nederlandse belang daarbij. Het stimuleren van een geïnformeerd publiek debat en van ruimte voor burgers om weloverwogen keuzes te maken, laat zij over aan NCDO.

NCDO nieuwe stijl

NCDO ontstond in 1995 door het samengaan van de Nationale Commissie voor Ontwikkelingsstrategie ('Commissie Claus') en het Platform voor Duurzame Ontwikkeling. Door de jaren heen heeft NCDO grote ontwikkelingen doorgemaakt. Jarenlang functioneerde zij als doorgeefluik van subsidie aan andere ontwikkelingsorganisaties in Nederland.

In 2010 bepaalde de minister voor Ontwikkelingssamenwerking dat NCDO zich moest omvormen tot kennismakelaar, adviseur en strategische aanjager op het gebied van mondiaal burgerschap. Deze NCDO 'nieuwe stijl' moest kennis over internationale samenwerking en mondiale kwesties verzamelen en doorgeven. Zij diende het maatschappelijk debat erover te bevorderen en er meer jongeren bij te betrekken. In de periode 2011-2014 ontvangt NCDO hiervoor EUR 38,5 miljoen subsidie.

In deze evaluatie bekijkt IOB in hoeverre de activiteiten van NCDO hebben bijgedragen aan de door de regering beoogde bevordering van wereldburgerschap. Heeft NCDO zich inderdaad omgevormd tot kennis- en adviescentrum? En welke resultaten behaalt NCDO bij de uitvoering van haar kerntaken?

Symbool voor wederzijdse afhankelijkheid

Bron: NCDO

Bevindingen

De werkzaamheden van NCDO bevorderen zeker mondiaal burgerschap, zo concludeert IOB. NCDO slaagt er in om de rollen van kennismakelaar, netwerker en (mede-)uitvoerder van activiteiten voor vergroting van mondiaal burgerschap te combineren. Hoewel NCDO uniek is in Nederland, is zij niet als enige actief op dit terrein. Zij werkt steeds meer samen met andere organisaties.

Het is NCDO gelukt om zich in korte tijd om te vormen tot een kennis- en adviescentrum, mede door innovatieve benaderingen en door deskundig en toegewijd personeel. De reorganisatie verliep overigens niet zonder horten of stoten, zowel intern als in de relatie met het ministerie.

NCDO 'nieuwe stijl' onderneemt een mix van vraag- en aanbod-gestuurde activiteiten. Daarbij ligt tot dusver de nadruk op aanbodsturing. Gezien het onderwerp van mondiaal burgerschap is dit logisch; de vraag daarnaar is immers niet vanzelfsprekend. Met een aantrekkelijk activiteitenpakket kan NCDO nog meer inspelen op een zekere maatschappelijke vraag, dan wel deze vraag oproepen.

Kwaliteit van diensten en producten

De gebruikers van diensten en producten van NCDO zijn positief over de geleverde kwaliteit en gebruikswaarde. De twee belangrijkste en meest omvangrijke producten zijn het multimedia platform *OneWorld* en het op het basisonderwijs gerichte *Samsam* met bijbehorende lesmethoden. Hiermee worden grote groepen Nederlanders bereikt. IOB evalueert beide positief. Het door NCDO verrichte onderzoek is overwegend van goede kwaliteit. Dit geldt ook voor kleinere projecten gericht op doelgroepen, zoals jongeren werkzaam op het gebied van duurzaam voedsel en personen die ontwikkelingsprojecten en kleinschalige sociale ondernemingen opzetten in ontwikkelingslanden.

Hier en daar zijn verbeteringen mogelijk. Te denken valt aan de kwaliteit van sommige – mede door NCDO georganiseerde – debatten, de consistentie van de inhoud van de producten voor het basis- en het voortgezet onderwijs, de vormgeving van het *OneWorld* magazine en de configuratie van enkele websites. Bovendien zal het proces om meer samenhang tussen de activiteiten aan te brengen moeten worden voortgezet.

Outcome

NCDO rapporteert resultaten op geaggregeerde wijze met vastgelegde *outcome*-indicatoren. Voorzichtigheid is echter geboden bij dit 'optellen' van resultaten van vaak ongelijksoortige activiteiten.

IOB constateert dat het gebruik van door NCDO-onderzoek gegenereerde kennis door professionals het debat over mondiale kwesties verder brengt, maar dat het aantal gebruikers betrekkelijk klein blijft. Wel worden de onderzoeksresultaten ingezet bij andere NCDO-activiteiten en besteden landelijke en regionale bladen er aandacht aan.

Een belangrijke doelstelling is de verbreding van het maatschappelijk debat. Met 120.000 abonnees van OneWorld magazine en 1,6 miljoen hits op OneWorld online bereikte het OneWorld platform in 2013 circa vier procent van de Nederlandse bevolking. OneWorld vervult daarmee de rol van aanrager van kennis voor de burger en die van kritisch volger van de overheid, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. De meeste lezers/gebruikers zijn hoogopgeleid en geïnteresseerd en dus weinig representatief voor de 'gemiddelde' Nederlander, maar ze zijn wel afkomstig uit meerdere sectoren in de samenleving. Dit is ook zo bij mede door NCDO georganiseerde debatten en lezingen, zoals de SID-lezingen, de Regionale Debatten en de Globaliseringslezingen. De hierin aangekaarte kwesties krijgen vaak als 'bijproduct' aandacht in de media en leiden tot toename van kennis onder bredere lagen van de bevolking.

IOB oordeelt positief over de inhoud en het gebruik van Samsam en de bijbehorende lesmethoden. Het is geen geringe prestatie dat vrijwel alle basisscholen Samsam gebruiken. Daarmee draagt NCDO serieus bij aan wereldburgerschapeducatie. Ook de pedagogische academies voor het basisonderwijs kennen en gebruiken de diensten en producten van NCDO. In het voortgezet onderwijs en op tweedegraads lerarenopleidingen is dit minder het geval. Met meer menskracht zou NCDO haar onderwijspeerpunt verdere sturing en zichtbaarheid kunnen geven.

IOB bekeek ook NCDO-activiteiten ter stimulering van kleine particuliere initiatieven (*change agents*). Via het programma *Ondernemen Zonder Grenzen* ontvangen kleinschalige sociale ondernemers steun voor het opzetten of uitbreiden van hun onderneming, gericht op het oplossen van maatschappelijke problemen in ontwikkelingslanden. Naar eigen zeggen hebben de ondernemers veel aan de opgedane kennis. Volgens IOB heeft het programma een meerwaarde; wel vergt het realiseren van investeringen en het opzetten van ondernemingen geruime tijd. Ongeveer 2.500 mensen, vaak verbonden aan kleine stichtingen en kerkelijke groepen met projecten in ontwikkelingslanden, vinden elkaar binnen de door NCDO opgezette virtuele *MyWorld Community*. Door de kwaliteit van de informatie (uitwisseling), de korte lijnen en de positie van de betrokkenen in het veld, draagt MyWorld volgens IOB bij aan de verbetering van de kwaliteit en de effectiviteit van deze projecten.

Via het twee jaar geleden door NCDO opgerichte netwerk *Food Guerrilla* wisselen jonge activisten en ondernemers ideeën en ervaringen uit over productie, distributie en consumptie van duurzaam voedsel. Food Guerrilla heeft zich in korte tijd snel ontwikkeld, zo concludeert IOB. Volgens de deelnemers helpt het hen ook om hun initiatieven landelijke zichtbaarheid te geven.

Food Guerrilla's aan het werk:

- *The Dutch Weedburger*: Twee Food Guerrilla's zetten een bedrijfje op voor productie en distributie van een met zeewier verrijkte vegetarische burger. Deze wordt nu op ruim dertig, soms chique, locaties verkocht.
- *RotterZwammen*: Een Food Guerrilla in Rotterdam kweekt midden in de stad eetbare paddenstoelen op koffieprut en ander organisch restmateriaal uit de lokale horeca.
- *Buskruid*: Vanuit haar omgebouwde brandweerbus serveert een Food Guerrilla verse soepen, salades, broodjes en limonades op lokale markten, festivals en evenementen.

Eten wordt voorbereid op het Damn Food Waste evenement in Amsterdam

Bron: NCDO

Financiën

IOB constateert dat de verhouding tussen de kosten en de resultaten van de NCDO-programma's redelijk is. Dat geldt voor de omvangrijke activiteiten OneWorld en Samsam en ook voor de andere diensten en producten. IOB constateert dat NCDO de uitgaven tracht te rationaliseren met organisatorische aanpassingen, het samen met partnerorganisaties financieren van activiteiten en het genereren van eigen inkomsten. NCDO verwierf in 2013 ruim EUR 600.000 aan eigen inkomsten en is zo begonnen zichzelf minder afhankelijk te maken van de subsidie. IOB concludeert overigens dat steun uit algemene middelen onontbeerlijk blijft.

De Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB) van het ministerie van Buitenlandse Zaken verricht onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid, relevantie en consistentie van het Nederlandse buitenlandbeleid. Daarmee wordt verantwoording afgelegd over de resultaten van het beleid en informatie verschaft voor de verbetering van beleidsvoering. De kwaliteit van het IOB-onderzoek wordt gewaarborgd middels systematische en transparante procedures.

Alle IOB-evaluaties zijn openbaar en worden ter kennis gebracht van de Tweede Kamer. Daarnaast wil IOB evaluaties toegankelijk maken voor het Nederlandse publiek en de partners in de betrokken landen. Rapporten zijn gratis beschikbaar en een samenvatting van de belangrijkste bevindingen wordt gepubliceerd als IOB Evaluatie Nieuwsbrief.

IOB Evaluatie # 390 (maart 2014)

Investeren in wereldburgerschap – Evaluatie van de Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO)

ISBN: 978-90-5328-454-4

Te downloaden op: www.iob-evaluatie.nl | www.rijksoverheid.nl/bz-evaluaties

aluatie Nieuwsbrief # 14 02 | NCDO 'nieuwe stijl' draagt bij aan wereldburgerschap | Evaluatie Nieuwsbrief # 14 02 | NCDO 'nieuwe stijl' draagt bij aan wereldburgerschap

Tot slot

Voor deze tussentijdse evaluatie heeft IOB intensief samengewerkt met NCDO. Het onderzoek is gebaseerd op dossierstudie, onder meer van eerdere evaluaties en studies, en interviews. IOB wijst erop dat het meten van de nationale impact van NCDO-activiteiten buitengewoon moeilijk is omdat kennisvermeerdering en verandering van houding en gedrag zelden zijn toe te schrijven aan het werk van één actor.